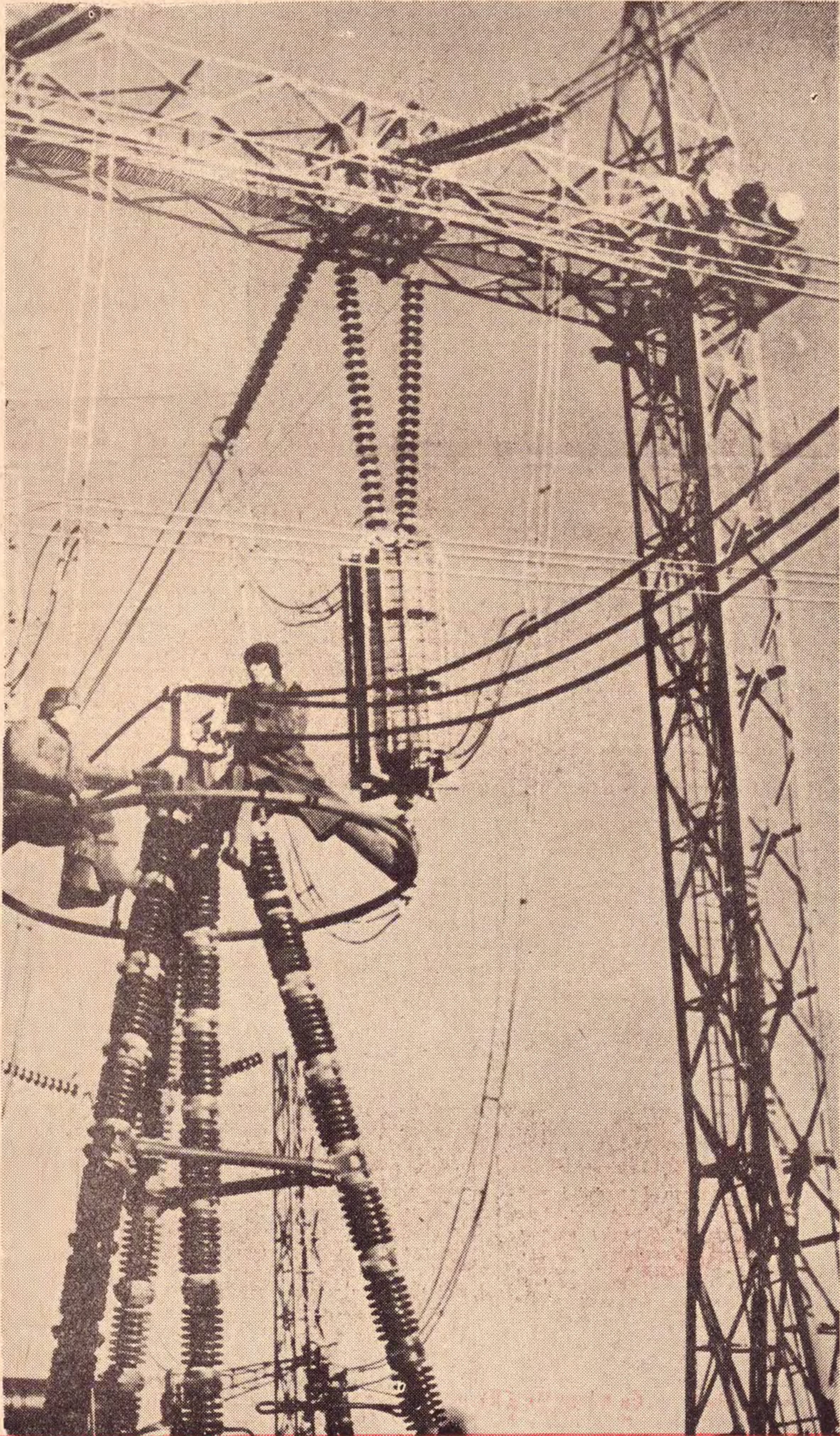
Няхай жыве 43-я гадавіна Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі!

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 45 (245) | ГОД V | БЕЛАСТОК, 6 ЛІСТАПАДА 1960 ГОДА | ЦАНА 60 ГР.

„КАМУНІЗМ — ГЭТА ЁСЦЬ САВЕЦКАЯ ЎЛАДА ПЛЮС ЭЛЕКТРЫФІКАЦЫЯ ЎСЁЙ КРАІНЫ"

Ул. Ленін

АРКАДЗЬ КУЛЯШОЎ

ПЯЦІГОДКА

Яна падышла да мяне і сказала:
— Таварыш, паслухай сягоння мяне —
За долам зялёным, за чорным вакзалам
Прасторы бязмежныя сняць аб вясне...

І я зразумеў, ахмялеў ад уздыму,
Рашучыя словы да мэты вялі...
Прасмалены сталлю, пракопчаны дымам,
Я зноў на знаёмыя ехаў палі.

Шырокае поле, мае вы загоны!
Таемныя шэпты і спеў каласоў...
Як вецер шумлівы, як віхар зялёны,
Цягнік прыпыніўся ля сініх лясоў.

І ў працы напорнай, і ў працы магутнай
Праплыў па-над полем, над вёскаю час —
І вырас на ніве, як волат чыгунны,
Як дзень — пераможны калгас.

І потым вясной, дзе раней былі межы,
У новай красе зацвіталі палі —
Прыходзіў вялікі, прыходзіў мяцежны
І радасны росквіт суровай зямлі.

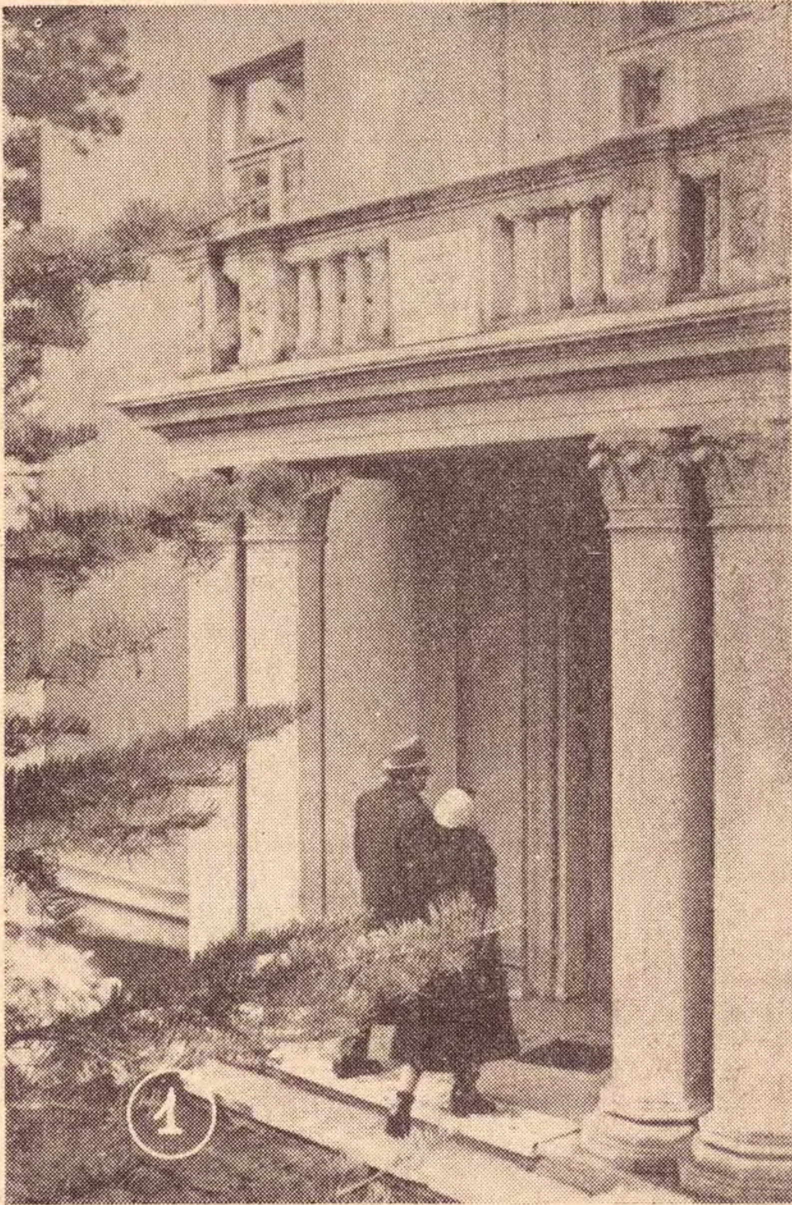
Сябры! Ў будаўнічых рашучых паходах,
Дзе сэрцы палаюць любімай зарой,
На карце вялікіх жывых пяцігодак
Мы творчыя справы акрэслім мяжой.

Хай новыя людзі на заўтра пабачаць,
Як сэрцы імкнуліся край будаваць,
Пабачаць і ў песнях прачулых адзначаць
Адважных байцоў незлічоную раць.

Пачуюць магутную песню заводаў,
Убачаць няведамы росквіт зямлі,
І разам па карце жывых пяцігодак
Пазнаюць, чым нашыя сэрцы жылі.

ТУТ ЖЫЎ І ПРАЦАВАЎ ЯКУБ КОЛАС

(Глядзі фотарэпартаж — стар. 3)

Кур'ёзы

»Ваша правасхадзіцельства«

У Мюнхене, піша «Вохенпост», існуе рыцарскі ордэн «Сігнум фідэй», дэвіз якога — «Гонар вышэй за ўсё». «Гонар» быць рыцарам гэтага ордэна каштуе не танна: уступны ўзнос складае 10 тысяч долараў, затое ўсе члены ордэна «атрымліваюць права» называцца «ваша правасхадзіцельства.

Ордэн налічвае каля трох тысяч членаў ва ўсім свеце. Сярэдневяковая працэдура пасвячэння ў рыцары значна спрошчана, і жадаючым стаць рыцарам цяпер нават не трэба ехаць у Мюнхен. Каб атрымаць дакументы, якія «пацвярджаюць сапраўднасць» рыцарскага звання, дастаткова пераслаць па пошце грошы ў Мюнхен.

Сярод членаў «ордэна гонару» фігуруюць Лі Сын Ман, Мендэрэс, Салазар, Франко і іншыя палітычныя дзеячы імперыялізма

„Грамадзянін у мундзіры"

Прэстыж арміі няўхільна падае, скардзіцца заходнегерманская газета «Зольдатэнцайтунг». Жыхары заходнегерманскіх гарадоў і вёсак з незатоенай пагардай ставяцца да ваеннаслужачых сіл НАТА і бундэсвера. «Салдафон», «адэнауэраўская свіння» — такія рэплікі можна ўсё часцей чуць у адрас ваеннаслужачых, піша газета.

Немцы не хочуць верыць казцы аб тым, што кожны ваеннаслужачы НАТА — гэта «грамадзянін, які апрануў салдацкі мундзір, каб абараняць свабодны свет». У рэстаранах і кафэ ваеннаслужачых НАТА абслугоўваюць у апошнюю чаргу, а на танцавальных пляцоўках многія дзяўчаты, атрымаўшы запрашэнне ад «грамадзяніна ў мундзіры», дэманстратыўна адварочваюцца: «З салдафонамі не танцую!».

Фотавітрына

У нашых партовых гарадах усцяж растуць новыя, светлыя жыллёвыя кварталы, якія маюць па-сучаснаму абсталяваныя гаспадарчыя і гандлёвыя цыы.

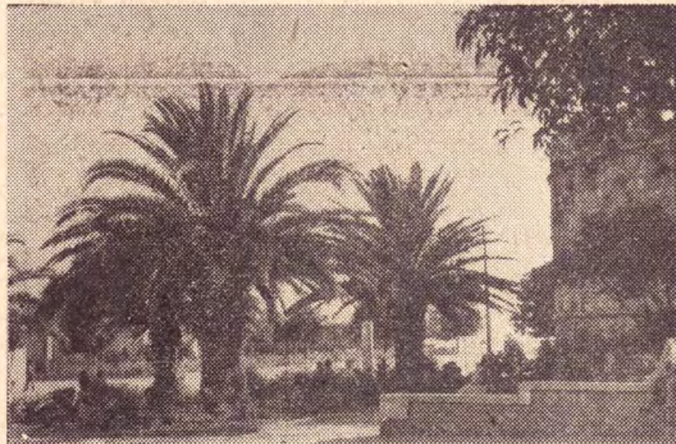
На здымку: вуліца Чалгістаў у Гдыні з відам на Каменную гару і ўзбярэжжа мора.

Гэтыя элегантныя панове калісь аддана служылі Гітлеру. Зараз яны сабраліся на свой з'езд каля Мемінген (ГФР), каб абмяркоўваць новыя рэваншыцкія планы.

Салдат ААН разб...вае негра з племені Балюба ў Катандзы (Конга), забіраючы яму... лук і стрэлы.

На ўзбярэжжы Адрыятычнага мора размясціўся вядомы албанскі курорт Дурэс. Бачым тут пальмовую алею і фрагмент гасцініцы «Албтурыст».

СЕННЯ, ЗАЎТРА І ДВУХТЫСЯЧНЫ ГОД

— Час працуе ў нашую карысць, — адзначыў у часе адной са шматлікіх сваіх прэс-канферэнцый у Нью-Йорку кіраўнік савецкай урадавай дэлегацыі на XV Сесію ААН М. С. Хрушчоў.

У гэтым кароткім выказванні і заключаецца ўся гістарычная праўда. якая выявілася на працягу 43 год існавання савецкай сацыялістычнай дзяржавы.

Ворагі сацыялізма былі ўражаны. калі некалькі год таму назад мусілі прызнаць, што Савецкі Саюз выперадзіў найбольш развітыя заходнія дзяржавы ў галіне будавання ракет блізкага і далёкага пралёту. Іх ахапіла белая гарачка. калі аказалася, што і ў галіне будавання касмічных караблёў. а таксама пазнавання міжпланетных прастораў засталіся ззаду.

Нядаўна брытанскае Страхавое таварыства апублікавала чарговае выданне сусветнага рэестра караблёў. Паводле дадзеных. змешчаных у гэтым рэестры, Савецкі Саюз апынуўся ўжо ў ліку шасці найвялікшых марскіх дзяржаў свету. Прыгадаем. што на працягу аднаго года савецкі гандлёвы флот павялічыў свой танаж на палову мільёна рэгістравых бруто-тон і зараз складае звыш 3 міль. 600 тыс. рэгістравых бруто-тон. А што будзе заўтра?...

Адна з заходніх газет змясціла вялікі артыкул амерыканскага спецыяліста па авіяцыі пад такім знамянальным загалоўкам: «Праз некалькі год Савецкі Саюз можа аказацца самай магутнай у свеце авіяцыйнай дзяржавай». Тут аўтар з сумам адзначае, што савецкія самалёты ТУ —104, ТУ—114. ІЛ—18. а таксама АН—10— гэта самае высокае дасягненне сучаснай тэхнікі. Ён з асаблівым здзіўленнем піша, што ў Савецкім Саюзе рэактыўнымі самалётамі падарожнічае так многа людзей.

На старонках заходняга друку адчуваецца трывожнае пытанне: — Што будзе заўтра, які будзе рэзультат спаборніцтва паміж сацыялізмам і капіталізмам?

Частковы адказ на гэтае пытанне дае кніга заходнегерманскага вучонага, прафесара Фрыца Бадэ п. з. «Гонкі да 2000 года». Бадэ прысвячае сваю ўвагу перспектывам палітычнага, эканамічнага і культурнага спаборніцтва паміж сацыялістычнымі і капіталістычнымі дзяржавамі. Яго прагноз для «Захаду» надта ж сумны, у прыватнасці. у галіне дэмаграфіі. Да 2000 года насельніцтва сацыялістычных дзяржаў і былых каланіяльных краін павялічыцца на 1.4 — 1,6 мільярдаў і будзе складаць у 2000 годзе агулам 2,4 — 2.6 мільярдаў, а ў заходніх краінах будзе жыць 1—1,2 мільярда чалавек. Да знамянальных вывадаў даходзіць таксама заходнегерманскі вучоны, калі разыходзіцца аб прамысловае развіццё. Ён адзначае, што ў 2000 годзе «капіталістычныя» дзяржавы не будуць ужо прамысловым цэнтрам свету.

Зразумела, што Бадэ ў сваіх меркаваннях зыходзіць з капіталістычных пазіцый. Ён, пішучы ў заключэнні сваёй кнігі аб непазбежнасці колькаснай перавагі сацыялістычных краін у гаспадарчай галіне, адначасова падкрэслівае, што калі Ўсході якасна апярэдзіць заходні мір, дык тады ўзнікне ў 2000 годзе нязносная для Захаду сітуацыя. Не цяжка, здаецца, дадумацца, што падразумявае германскі вучоны пад славамі «Нязносная сітуацыя». Захад баіцца праграмы мірнага суіснавання паміж дзяржавамі з рознымі сістэмамі, праграмы ўсеагульнага і кантраляванага раззбраення, а таксама праграмы ліквідацыі каланіяльнай сістэмы, што і складае асноўны напрамак замежнай палітыкі савецкай дзяржавы. А гэта палітыка сустракаецца з ўсё большай і большай падтрымкай у свеце.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

Хвалі Міжземнага мора рытмічна набягалі на пясчаны пляж. Малады чалавек у белым тэнісным касцюме сядзеў у плецяным крэсле і чытаў газету. Ля крэсла ляжалі тэнісная ракетка і некалькі свежых англійскіх навучных журналаў.

Побач з ім пад вялікім белым парасонам, ля мальберта вазіўся яго сябра мастак Арман Ларэ.

Артур Дауэль — сын нябожчыка прафесара Дауэля і Арман Ларэ былі неразлучнымі сябрамі.

Артур кінуў на пясок газету, прыпёрся галавою да спінкі крэсла, прыкрыў вочы і сказаў:

— Цела Анжэлікі Гай так і не знайшлі.

Ларэ цяжка ўздыхнуў.

— Ты дагэтуль не можаш забыць яе? — спытаў Дауэль.

— Забыць Анжэліку!.. — Ці ж можна забыць

37

Анжэліку? Свет стаў сумным з таго часу, як змоўклі яе песні...

Аб гэтым, што знікла Анжэліка Гай, Ларэ даведаўся ў Лондане, куды ён прыехаў пісаць «Сымфонію лонданскага тумана». Ларэ не толькі быў паклоннікам таленту спявачкі, але і яе сябрам, яе рыцарам.

Артур, які прыехаў у Лондан з Кембрыджа, каб адцягнуць свайго сябра ад змрочных думак, прыдумаў гэтае падарожжа над Міжземнае мора.

Але і тут Ларэ не мог знайсці сабе месца. Вярнуўшыся з пляжа ў гасцініцу, ён перапрануўся і, сеўшы на цягнік, адправіўся ў самае людное месца — ігральны дом Монтэ-Карла. Ён хацеў забыцца.

Ларэ паставіў на чырвонае сто франкаў і выйграў. «Я сёння павінен выйграць», — падумаў ён, ставячы тысячу, — і прайграў. Але ён не траціў упэўненасці, што ўрэшце ён выйграе. Яго ахапіў азарт.

Да стала рулеткі падыйшлі трое: мужчына, высокі і статны, з вельмі бледным тварам, і дзве жанчыны, адна рыжая, а другая ў шэрым касцюме... Мяльком глянуўшы на яе, Ларэ адчуў нейкую трывогу. Яшчэ не разумеючы, што яго хвалюе, мастак пачаў сачыць за жанчынай у шэрым і быў здзіўлены адным жэстам правай рукі, які зрабіла яна. «Нешта знаёмае! О, такі жэст рабіла Анжэліка Гай!» Гэта думка так усхвалявала яго, што ён ужо не мог іграць. А калі трое незнаёмых, смяючыся, адыйшлі, нарэшце, ад стала, Ларэ, забыўшы ўзяць са стала выйграныя грошы, пайшоў следам за імі.

38

*

У чатыры гадзіны раніцы нехта моцна запукаў у дзверы Артура Дауэля. Злосна накінуўшы на сябе халат, Дауэль адчыніў.

У пакой хісткай паходкай увайшоў Ларэ і, змучана апусціўшыся ў крэсла, сказаў:

— Я, здаецца, вар'яцею.

— У чым справа, стары? — усклікнуў Дауэль.

— Справа ў тым, што... я не ведаю як табе і сказаць. Я іграў ад учарашняга дня да другой у начы. І раптам я ўбачыў жанчыну, і адзін жэст яе ўсхваляваў мяне гэтак, што я кінуў ігру і пайшоў за ёю ў рэстаран. Я сеў за столік і папрасіў моцнай чорнай кавы. Незнаёмая сядзела за суседнім столікам. З ёю былі малады добра адзеты чалавек і рыжая вульгарная жанчына. Мае суседзі пілі віно і вясёла гаманілі. Незнаёмая пачала напяваць шансанетку. У яе быў піскілвы галасок даволі непрыемнага тэмбра. Але нечакана яна ўзяла некалькі нізкіх грудных нотаў... — Ларэ сціснуў сваю голаў. — Дауэль! Гэта быў голас Анжэлікі Гай. Я з тысячы галасоў пазнаў бы яго.

«Нешчаслівы! Да чаго ён дайшоў», — падумаў Дауэль, і, ласкава палажыўшы руку на плечы Ларэ, сказаў:

— Табе здалося, Ларэ. Вазьмі сябе ў рукі. Прыпадковае падабенства.

—Не, не! — Запэўняю цябе, — горача запярэчыў Ларэ. — Я дакладна прыглядзеўся да яе. Яна даволі прыгожая, выразны профіль і мілыя жукавыя вочы. Але яе фігура, яе цела! Дауэль, хай чэрці разарвуць мяне зубамі, калі фігура спявачкі не падобна як дзве кроплі вады да фігуры Анжэлікі Гай.

39

3 лістапада 1882 года нарадзіўся народны паэт Беларусі — Якуб Колас. У адным з маляўнічых лясных куткоў былой Мінскай губерні, на хутары Акінчыцы, прыйшоў на свет чалавек, якому народ даверыў пачэсную і адказную задачу — стварэнне сваёй нацыянальнай літаратуры. Калі перагортваем старонкі незабыўных коласаўскіх твораў, дык добра ўяўляем сабе як моцна спалучыў пісьменнік свой творчы шлях з жыццём народа, з яго думамі і спадзяваннямі.

Надзвычай клапатліва ахоўваецца ў Савецкай Беларусі ўсё тое, што звязана з жыццём Якуба Коласа. А колькі ж захавалася па ім каштоўных памятак, якія зараз сабраны ў Літаратурным музеі пісьменніка, у Мінску. Ды і сам музей — гэта дом, у якім жыў і тварыў аўтар «Новай зямлі».

Запрашаем вас сёння, паважаныя чытачы, у гэты музей, каб супольна наведаць яго, пазнаёміцца з тым усім, што нагадвае нам светлы вобраз Якуба Коласа.

Уваходзім у Літаратурны музей **(здымак 1)**. Тут знаходзіцца восем пакояў, у якіх змяшчаюцца экспанаты, адлюстроўваючыя жыццёвы і творчы шлях паэта. Першыя два пакоі прысвечаны гадам дзяцінства і юнацтва Коласа. Тут шматлікія здымкі, рысункі і карціны расказваюць аб маляўнічай наднёманскай мясцовасці,

дзе нарадзіўся Колас. Затрымоўваемся ля карціны Нікалая Чурабы. Бачым высокі бераг Нёмана, а на ім хлопчыка, які здаецца зусім не звяртае ўвагу на набліжаючуюся вясеннюю буру і піша верш. Частка экспанатаў адлюстроўвае школьныя гады Коласа ў Нясвіжскім настаўніцкім семінары. Тут бачым запісы багатых фальклорных матэрыялаў, якія збіраў паэт ад жыхароў сваёй роднай вёскі ў часе школьнага перыяду.

З асаблівым хваляваннем глядзім на першы нумар газеты «Наша доля», у якой упершыню выступіў Колас у друку. Яго творчым дэбютам з'явіўся верш «Наш родны край» (1906 г.)

З вялікай увагай знаёмімся ў музеі з выказваннямі вядомых тагачасных пісьменнікаў аб першых творчых поспехах паэта. Тут чытаем станоўчыя ацэнкі аб першай кнізе Коласа «Песні жальбы». Усе гэтыя экспанаты знаходзяцца, у прыватнасці, у адным з вялікіх пакояў музея **(здымак 2)**

Аддзельнае месца ў музеі займаюць матэрыялы аб шчырай і непарыўнай дружбе Коласа і Купалы. Аб іх першай сустрэчы на хутары Смольня ў 1912 годзе расказвае карціна Я. Харытоненкі.

Багата і вобразна адлюстроўваецца ў музеі савецкі перыяд жыцця і творчасці Якуба Коласа. Вось матэрыялы з гадоў работы пісьменніка ў Інстытуце беларускай культуры і Беларускім дзяржаўным універсітэце. Далей матэрыялы аб дзейнасці Коласа, як віцэ-прэзідэнта Акадэміі навук БССР, якім ён з'яўляўся беспарапынна ад 1929 года. Нашую ўвагу прыцягвае членскі білет Саюза Савецкіх пісьменнікаў СССР, выданы Коласу ў 1934 годзе. Яго падпісаў старшыня праўлення ССП СССР Максім Горкі **(здымак 3)**.

У адной з залаў музея знаходзяцца асабістыя рэчы паэта, рукапісы многіх яго твораў, дакументы аб яго дзейнасці ў гады Айчыннай вайны. Тут, у прыватнасці, партызанскія газеты з вершамі і артыкуламі пісьменніка.

А зараз накіроўваемся ў яго рабочы кабінет і падыходзім да пісьмовага стала Якуба Коласа **(здымак 4)**. З хваляваннем глядзім на яго асабістыя рэчы, якія з'яўляюцца для нас каштоўнымі памяткамі. Здаецца, што вось неўзабаве вернецца іх уладальнік... Усё тут пакінута так, як было пры жыцці паэта. Гадзіннік паказвае 13 гадзін 20 хвілін — час, калі перастала біцца сэрца Коласа. Акно выходзіць у сад. Вось ля гэтага акна пісаў Колас апошнюю частку трылогіі «На ростанях», тут скончыў паэму «Хата рыбака», стварыў расказы з цыкла «Казкі жыцця».

Пакідаючы Літаратурны музей Якуба Коласа, думаем аб вялікім жыцці чалавека, які быў прыкладам няспыннага служэння свайму народу, волатам беларускага мастацкага слова, якое ішло

Ад роднае зямлі,
Ад гоману бароў,
Ад сказак вечароў,
Ад песень дудароў,
Ад светлых воблікӑў
Закінутых дзяцей,
Ад шолаху начэй,
Ад тысячы ніцей,
З якіх аснозана
І выткана жыццё.

Так пачынаецца коласаўская паэма «Сымон - Музыка». Не так яшчэ даўно атрымана з прыватнага фонда яе рука-

піс, які выдатна ўзбагаціў матэрыялы музея. На нашым апошнім — **пятым здымку** — бачым дырэктара музея Даніла Міцкевіча (сядзіць) і вучонага сакратара Льва Мірачыцкага, якія разглядаюць каштоўны рукапіс Якуба Коласа.

— Вось, што Ларэ, выпі брому і лягай спаць. Калі прачнешся...

Ларэ з дакорам паглядзеў на Дауэля.

— Ты думаеш, што я звар'яцеў... Паслухай мяне да канца. Гэта яшчэ не ўсё. Калі спявачка праспявала сваю песенку, яна зрабіла кісцю рукі вось гэтакі жэст. Гэта любімы жэст Анжэлікі, жэст зусім індывідуальны, непаўторны.

— Але што ж ты хочаш сказаць? — Ці не думаеш часам, што невядомая спявачка мае цела Анжэлікі?

Ларэ пацёр лоб.

— Не ведаю... ад гэтага сапраўды звар'яцець можна. Але слухай далей. На шыі спявачка носіць мудрагелістае калье, хутчэй нават не калье, а цэлы прыстаўны каўнерык, упрыгожаны перламі. А на грудзях даволі шырокі выраз. Выраз адкрывае на плячы радзімку — радзімку Анжэлікі Гай. Калье выглядае як бінт. Вышэй калье — невядомая мне галава жанчыны, ніжэй знаёмае, вывучанае мною да самых малых дэталяў, ліній і форм цела Анжэлікі Гай. Не забывай, дык я мастак, Дауэль. Я ўмею запамінаць непаўторныя лініі і індывідуальныя асаблівасці чалавечага цела...

— Я рабіў столькі эскізаў з Анжэлікі, столькі напісаў яе партрэтаў, што не магу памыліцца.

— Не, гэта немагчыма! — ускліквуў Дауэль. — Дык Анжэліка за...

— Загінула? У гэтым та і справа, што гэта нікому не вядома. Яна самая ці яе труп бясследна знік. І вось цяпер...

— Ты сустрака... труп Анжэлікі?

— Оо!.. — Ларэ застагнаў. — Я думаў менавіта аб гэтым.

Дауэль падняўся і пачаў хадзіць па пакоі.

«Калі б мой бацька жыў, я, бадай, паверыў бы, што здагадка Ларэ аб чужой галаве на целе Анжэлікі Гай праўдападобна. Толькі бацька мой мог асмеліцца зрабіць такую складаную і незвычайную аперацыю. А калі доследы бацькі працягваюць яго асістэнты?» — падумаў Дауэль.

— Што ж ты хочаш рабіць далей? — спытаў ён.

— Я хачу знайсці гэту жанчыну, пазнаёміцца з ёю і раскрыць таямніцу. Ты паможаш мне ў гэтым?

— Зразумела, — адказаў Дауэль.

Ларэ моцна паціснуў яму руку, і яны пачалі абмяркоўваць план дзеяння.

*

Праз некалькі дзён Ларэ быў ужо знаёмы з Брыке, яе сяброўкай і Жанам. Ён запрапанаваў ім прагулку на яхце, і прапанова была прынята.

У той час як Жан і рыжая Марта гутарылі на палубе з Дауэлям, Ларэ запрапанаваў Брыке спусціцца ўніз і агледзець каюты. Іх было ўсяго дзве, вельмі невялікія, і ў адной з іх стаяла піяніна.

— О, тут нават ёсць і інструмент? — ускліквула Брыке.

Яна села ля піяніна і зайграла факстрот. Ларэ стаяў побач, глядзеў на Брыке і абдумваў, ад чаго пачаць допыт.

— Заспявайце што-небудзь, — сказаў ён.

Брыке заспявала, какетліва паглядаючы на Ларэ. Ён ёй палабаўся.

— Які ў вас... дзіўны голас, — сказаў Ларэ. У вашым горле быццам галасы двух жанчын...

Брыке збянтэжылася але хутка схамянулася і штучна засмяялася.

— О так!.. Гэта ў мяне з дзяцінства. Адзін прафесар спеву выкрыў у мяне контральто, а другі — мецосапрана. Кожны ставіў голас па-свойму.

— Калі вы спяваеце на нізкіх нотах, — з сумам сказаў Ларэ, — я быццам чую голас адной маёй добрай знаёмай. Яна была вядомай спявачкай. Нябога загінула падчас чыгуначнага крушэння. Яе фігура зусім нагадвае вашу... Можна падумаць, што гэта яе цела.

Брыке паглядзела на Ларэ ўжо з непрыхаваным страхам. Яна зразумела, што гэтую гутарку вядзе Ларэ нездарма.

— Бываюць людзі вельмі падобныя адзін да другога... — сказала яна задрыжэўшым голасам.

— Так, але такога падабенства я не сустракаў. І да гэтага... вашы жэсты... вось гэты жэст кісцю рукі... І яшчэ... вы зараз узяліся рукамі за галаў, быццам папраўляючы пышныя пасмы валасоў. Такія валасы былі ў Анжэлікі Гай. І так яна папраўляла капрызны локан ля скроні. Але ў вас няма доўгіх локанаў. У вас кароткія, падстрыжаныя па апошняй модзе валасы.

— У мяне раней таксама былі доўгія валасы. — сказала Брыке, падымаючыся. Яе твар збялеў, кончыкі пальцаў дрыжалі.

— Тут душна... Пойдзем наверх...

— Пачакайце, — спыніў яе Ларэ, таксама хвалюючыся. — Мне неабходна пагаварыць з вамі.

Ён сілаю пасадзіў яе на крэсла.

(Працяг на стар. 4)

© PDF: Kamunikat.org 2023
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2023

І БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ не найгоршы

У мастацкай самадзейнасці Беластоцкага павета звяртае ўвагу асабліва вялікая колькасць драматычных гурткоў. Іх рэпертуар, аднак, усё яшчэ часта вельмі прымітыўны. Трэба адзначыць, што ў адрозненне ад Гайнаўшчыны ці Бельшчыны, у Беластоцкім павеце настаўнікі толькі ў малай ступені ўдзельнічаюць у аматарскім руху. Адсюль і такі нізкі яго агульны ўзровень.

У Беластоцкім павеце аматарскі рух развіваецца аднабакова. Мала арганізавалася харавых і танцавальных гурткоў. Апрача Пянькоў, Гарадка і Тапалян, бадай нідзе іх больш няма.

Апошнім часам Павятовы дом культуры ў Міхалове выступіў з планам разгарнуць апеку не толькі над драматычнымі гурткамі, але таксама над харавымі, танцавальнымі, музычнымі і г. д.

Станоўчую ролю ў пашырэнні мастацкай самадзейнасці будзе мець агляд музычных, харавых і танцавальных гурткоў, які адбудзецца ў другой палавіне лістапада ў Беластоку з выпадку святкавання Тысячагоддзя Польшчы. Прымуць у ім удзел і беларускія мастацкія гурткі.

З каштоўнай ініцыятывай выступіў Рэферат культуры і ПЗГС адносна таго, каб стварыць штат для мастака - дэкаратара. Яго задачай з'яўляўся б дагляд і дапамога ў эстэтычным афармленні памяшканняў святліц, гандлёвых установ і бібліятэк у павеце.

У верасні мінулага года аб'яўлена спаборніцтва на найлепшыя грамадскія бібліятэкі павета. Асноўнай мэтай гэтага мерапрыемства з'яўлялася паляпшэнне ўзроўню іх працы. На 27 існуючых грамадскіх бібліятэк да спаборніцтва прыступілі 24 бібліятэкі. На 147 існуючых у павеце бібліятэчных пунктаў да спаборніцтва прыступіла ўсяго 55 пунктаў. І што цікава заўважыць, што ў пераважнай большасці, калі не ўсе, адмовіліся ад удзелу ў спаборніцтве бібліятэчныя пункты, якімі кіруюць настаўнікі.

Спаборніцтва прынесла значныя вынікі. Дзякуючы актывізацыі чытальніцтва, выкарыстана магчымасці стварэння чытален у Агародніčках, Мастаўлянах, Гарадку, Заблудаве, Чарнаўсі і Супраслі. Кошт абсталявання кожнай чытальні складае амаль 10 тысяч зл. Прадбачваецца арганізаванне чытален у Рафалоўцы і Васількове.

За выключэннем Мастаўлян, ва ўсіх іншых грамадскіх бібліятэках за гэты час створаны куткі чытачоў. У дзевяці мясцовасцях арганізавана новыя бібліятэчныя пункты. У сучасны момант, у сярэднім, на адзін бібліятэчны пункт прыпадае каля 150 жыхароў.

За час спаборніцтва арганізавана таксама 9 новых гурткоў сяброў бібліятэк. Такіх гурткоў у павеце маем 13. Аказваюць яны сур'ёзную матэрыяльную дапамогу бібліятэкам у папаўненні іх кніжнымі навінкамі. Напрыклад, гурток сяброў бібліятэк у Васількове сабраў за бягучы год каля чатырох тысяч зл. на пакупку новых кніжак. Лік яго членаў узрос да 200 асоб.

Спаборніцтва дало таксама значныя вынікі ў павялічэнні колькасці чытачоў. У сярэднім, у кожнай грамадскай бібліятэцы паявілася каля 100 новых чытачоў. Такія вынікі невыпадковыя. Бягучы год быў багаты рознымі цікавымі мерапрыемствамі, якія наладжвалі бібліятэкі. Адбылося мноства вечарынак, літаратурных вечароў, выставак, чытальніцкіх сходаў і г. д. Усё гэта зацікаўляла кніжкай шырэйшыя колы мясцовага насельніцтва. Асаблівай пахвалы тут заслугоўваюць грамадскія бібліятэкі ў Тыльвіцкіх Фальварках, Міхалове, Козінцах, Заблудаве, Васількове, Юшкавым Грудзе і Студзянках. Пры грамадскіх бібліятэках у Юшкавым Грудзе, Пяшчаніках і Студзянках існуюць нават даволі актыўныя драматычныя гурткі.

У Беластоцкім павеце, у сярэднім, 15% насельніцтва з'яўляецца чытачамі бібліятэк. Гэта сур'ёзнае дасягненне, улічыўшы факт, што агульнадзяржаўны паказчык выражаецца лічбай 13.5%.

Застаецца адкрытай праблема большай актывізацыі працы бібліятэчных пунктаў. Ім неабходная дапамога і апека з боку гурткоў БГКТ, ЗМВ і сельскагаспадарчых гурткоў. Бо як гаворыцца — «адзін у полі не воін».

(ся)

ПАСЛЯ НОВАГА ГОДА Ў НОВАЕ ПАМЯШКАННЕ

Беларускі агульнаадукацыйны ліцэй у Бельску ўжо ў студзені атрымае новае прыгожае памяшканне. Да канца бягучага года, будаўлянае прадпрыемства ў Бельску забавязалася закончыць усе работы і аддаць яго да эксплуатацыі. Зараз заканчваецца там укладка паркета. Набліжаюцца да канца работы пры абсталяванні цэнтральнага абаграванне. Ужо многія класы поўнасцю гатовы.

Спадзяемся, што будаўлянае прадпрыемства сваё слова стрымае.

М. Х.

У спулдзельнях ГАЙНАЎШЧЫНЫ

Гайнаўшчына— гэта адзін з паветаў Беласточчыны, у якім прадукцыйная спулдзельчасць найлепш развіваецца. Зараз існуе тут 7 прадукцыйных спулдзельняў, якія гаспадараць на плошчы, складаючай 984 гектараў. У мэтах калектыўнай апрацоўкі зямлі злучана тут 96 гаспадарак. Сем'і членаў прадукцыйных спулдзельняў налічваюць 236 асоб.

Нядаўна на Гайнаўшчыне арганізавана 2 новыя прадукцыйныя спулдзельні. У Чыжах прыступіла да спулдзельні 14 асоб і ў Махнатым 10 асоб. Вясной яны пачнуць працаваць калектыўна.

Прадбачваецца, што ў бліжэйшы час у павеце арганізуюцца яшчэ 2 новыя спулдзельні. У Дашах спулдзельчыя дэкларацыі падпісала 8 сялян і ў Вітаве 6 сялян.

Гэтыя лічбы доказам, што сацыялістычны сектар у сельскай гаспадарцы Гайнаўскага павета пастаянна расце, што ўсё больш земляробаў Гайнаўшчыны пераконваецца аб карыснасці калектыўнага гаспадаравання.

НАПРАМКІ ГАСПАДАРЧАГА РАЗВІЦЦЯ СПУЛДЗЕЛЬНЯЎ

Спулдзельцы Гайнаўшчыны выбралі сабе, у асноўным, два напрамкі гаспадарчага развіцця. Адны спулдзельні больш спецыялізуюцца ў жывёлагадоўлі, другія ў раслінаводстве. Зразумела, што калі даная спулдзельня спецыялізуецца, напрыклад, у жывёлагадоўлі — гэта яшчэ не значыць, што ёй абыякавым з'яўляецца раслінаводства. Гэтыя ж два напрамкі не могуць добра развівацца адзін без другога. Рост жывёлагадоўлі дае магчымасць павялічэння ўраджайнасці палёў і наадварот...

ПА 3000 ЛІТРАЎ МАЛАКА АД КОЖНАЙ КАРОВЫ

Прадукцыйная спулдзельня ў Бельшчызне ўзяла напрамак на жывёлагадоўлю. Сёлета ўсе цяляты спулдзельцы пакінулі гадаваць. Апрача гэтага, яны купілі 4 цялушкі і 2 каровы. Агулам маюць ужо 17 кароў і пародзістага бугая.

Спулдзельчыя каровы даюць даволі значную колькасць малака. У мінулым годзе атрымана тут у сярэднім ад кожнай каровы 2.350 літраў малака. Сёлета колькасць малака ад кожнай каровы павялічылася ў сярэднім да 3000 літраў. Калі ўлічым, што ў гэтай жа вёсцы сяляне, якія гаспадараць паасобна, ніколі больш не атрымоўваюць у сярэднім ад адной каровы, як 1800 літраў малака, дык дасягненні нядрэнныя.

У бліжэйшыя гады спулдзельня ў Бельшчызне намеціла шпарка павялічыць жывёлагадоўлю. Дзеля гэтага вырашана ўсе пашы рэгулярна ўгнойваць мінеральнымі ўгнаеннямі, а 8 гектараў забалочаных сенажацяў поўнасцю загаспадараваць. Несумненна, што і кукуруза дапаможа спулдзельцам у павялічэнні жывёлагадоўлі. Сёлета сабрана яе з плошчы 1 гектара 800 цэнтнераў. У будучым годзе спулдзельцы засеюць гэтай карыснай раслінай 2 гектары ўгоддзяў. У Бельшчызне і раслінаводства нядрэнна

ВЯЛІ НЕ

ВАДЗІМ

Камандзір атрада, матрос Белакапытаў, адарваўшыся ад бінокля, крыкнуў у вуха чырвонагвардзейцу Грыгор'еву, каб той прабіраўся ў абсерваторыю і прыняў меры для аховы будынка ад снарадаў.

Грыгор'еў, токар Пуцілаўскага завода, кучаравы, нізкарослы, прылажыўшы растапыраныя пальцы да бруднай салдацкай шапкі, сказаў гучна:

— Будзе выканана, таварыш камандзір!

Грыгор'еў вытлумачыў заданне для пасланых з ім чырвонагвардзейцаў:

— Неба пільнаваць, хлопцы, гэта не кароў пасвіць. Камета якая-небудзь зарвецца — яны зараз у трубу глядзяць; а ў трубе павялічальныя дыяментавыя шкла, праз іх усё відна. Зноў наконт рэлігіі яны выразна даказалі: Бога няма, а звёзды — растопленны метал. Зразумела?

Ішоў бліскучы і вялікі дождж. Туман памалу споўз у нізіну. Цяжкія, аблепленыя балотам ногі раз'язджаліся. Але калі адзін баец пакаўзнуўся, і, каб не ўпасці, абапёрся аб зямлю прыкладам вінтоўкі, Грыгор'еў грозна крыкнуў:

— Зубамі чапляйся, а зброі паскудзіць не важся!

Раздабыўшы лапаты, чырвонагвардзейцы капалі ў агародзе зямлю. Набіўшы ёю мяшкі, яны насілі іх з пачырванелымі, пахіленымі тварамі ў абсерваторыю праз унутраную жалезную лесвіцу і складвалі на даху.

Паглядзеўшы на брудную падлогу абсерваторыі, Грыгор'еў засмучана заўважыў:

— Бач, наслядзілі, разуцца б трэба, хлопцы. Потым, паказаўшы на купал і на свае босыя ногі, дадаў: — Быццам у мячэці мусульманы, — і гучна засмяяўся.

Зябка паціраючы жоўтыя рукі, да Грыгор'ева падыйшоў хударлявы румяны стары ў белым халаце — прафесар Стрыжэўскі. Нервова моргаючы, ён спытаў:

— Што тут робіцца, панове?

Грыгор'еў, не пакрыўдзіўшыся на «панове», бойка адказаў:

— А вось вашу нябесную канцылярыю абараняем: калі з цяжкіх ударыць, вашым працам капец.

— Дык гэта ж абсерваторыя, — сярдзіта спыніў яго прафесар.

Грыгор'еў адступіў на крок, агледзеў прафесара і, махнуўшы галавою ў бок горада, сказаў злосна:

— А там, таварыш, жанчыны і дзеці, і нічога — далятаюць.

Да ночы вазіліся чырвонагвардзейцы на даху абсерваторыі, усцілаючы крыштальны яе купал мяшкамі з зямлёю. І калі яны хацелі ўжо спускацца, над люкам з'явілася галава прафесара. Задыхаючыся, ён цягнуў на дах аграмадную пухлую пярыну. Пасма сівых сухіх валасоў спадалі на яго мокры лоб.

Грыгор'еў, прымаючы з абяссіленых рук прафесара пярыну, сказаў, засвяціўшы вачыма:

— Вось за гэта дзякуй!

Начная цемра, здавалася, цяжка ўздыхала ад арудзійнага гулу.

Прыдушваючы рукою акурак, Грыгор'еў дружалюбна спытаў прафесара:

— Кажуць, звязда такая ёсць — Маркс. Гэта што, у гонар нашага настаўніка завецца?

— Гэта Марс, таварыш, — паправіў ціха астраном, — у гонар бога вайны.

— Бога? — перапытаў Грыгор'еў. — А Маркса няма? — І, глянуўшы сур'ёзна ў змучаныя вочы прафесара, сказаў заклапочана: — А трэба было б завесці, таварыш прафесар.

— Так, але гэта павінна быць новая звязда, яе трэба спачатку знайсці.

— Чаго шукаць!—з запалам усклікнуў Грыгор'еў. — Вось яна! — і, працягнуўшы руку да неба, ён паказаў на самую вялікую звязду.

Прафесар выйшаў правесці чырвонагвардзейцаў; спатыкаючыся, ён засмучана барматаў:

— Як жа гэтак, а я вас чаям хацеў пачаставаць!

— Дзякуем, нельга нам, — за ўсіх адказаў Гры-

ПРАГА ВЕДАЎ

Старшынёй гуртка вясковых гаспадынь у Рашкоўцах з'яўляецца Станіслава Дзевянткоўская. Гэты гурток лічыцца перадавым на Дуброўшчыне. З ініцыятывы членаў гуртка ўсе жанчыны бяруць удзел у конкурсах чысціні, адхову цялят і парасят, а таксама ў вырошчванні гародніны.

У сваёй дзейнасці па павышэнню сельскагаспадарчай вытворчасці гурток цэлы час адчуваў недахоп ведаў. Але сёлета з гэтай справай там значна палепшылася. Старшыня гуртка Станіслава Дзевянткоўская вырашыла завочна вучыцца ў сельскагаспадарчым тэхнікуме ў Беластоку.

З кожным днём яе сельскагаспадарчыя веды павялічваюцца, а гэта ў сваю чаргу прычыняецца да лепшай дзейнасці ўсяго гуртка вясковых гаспадынь.

М. Х.

выглядзіць. Сёлета атрымана ў сярэднім чатырох асноўных культур па 15 цэнтнераў з 1 гектара, цукровых буракоў 300 цэнтнераў з гектара і бульбы 300 цэнтнераў з гектара.

З продажы малака, цукровых буракоў і іншых культур спулдзельцы Бельшчызны маюць штогод немалыя даходы. Даходы гэтыя яны вельмі разумна выкарыстоўваюць. Напрыклад, сёлета будуюць тыповую (узорную) клуню за 300.000 злотых, а вясной намераны купіць другі ўжо трактар.

КОЖНЫ ГОД 48 000 ЗЛ. ЗА ЛЁН.

Спулдзельцы Крыўца галоўным напрамкам лічаць раслінаводства. Ураджаі ў іх кожны год нядрэнныя. Сёлета, як паказалі спробныя абмалоты, у Крыўцу, атрымана ў сярэднім чатырох асноўных збожжавых культур па 17 цэнтнераў з гектара.

Апрача збожжавых у Крыўцу даволі вялікую плошчу (8% угоддзяў), адводзяць пад кармовыя культуры (усялякія мешанкі, кукуруза, кармовая капуста). Аднак асноўную ўвагу ўдзяляецца ў Крыўцу вырошчванню прамысловых раслін, якія штогод прыносяць спулдзельцам вялікія прыбыткі. Кожны год засяваюць тут 4 гектары ільну. Адзін гектар ільну дае спулдзельцам штогод каля 12 тысяч чыстага прыбытку.

У наступным годзе спулдзельцы намераны яшчэ больш павялічыць вырошчванне прамысловых культур. Апрача ільну яны пасеюць рапак, цукровыя буракі і прамысловую бульбу.

1200 ЦЭНТНЕРАЎ КУКУРУЗЫ З 1 ГЕКТАРА

Гэтыя две спулдзельні не з'яўляюцца выключэннем на Гайнаўшчыне. Тут у кожнай спулдзельні заўсёды лепшыя вынікі працы, чым у паасобных сялян. Напрыклад, у Васьках сёлета атрымана 1200 цэнтнераў кукурузы з гектара. У Старым Корніне каля 1000 цэнтнераў з гектара. І хоць кукуруза была тут пасеяна на доследчых участках, але такі высокі ўраджай аб нечым сведчыць. Таму ў будучым годзе ўсе спулдзельні Гайнаўшчыны павялічаць плошчу пад вырошчванне гэтай карыснай расліны.

МЕХАНІЗАЦЫЯ АБЛЯГЧАЕ ПРАЦУ

У прадукцыйных спулдзельнях Гайнаўшчыны з кожным годам усё прыбываюць новыя машыны. Зразумела, што спулдзельцам ніхто не дае іх дарма. Спулдзельцы купляюць іх за даход, выпрацаваны супольнымі сіламі. Зараз на спулдзельчых палях працуюць 4 трактары, 8 малацільных агрэгатаў, 3 снопавязалкі, 5 жняярак і касілак, 1 капачка, 4 млыны, 3 грайзэгі і 1 воўначасальня.

У бліжэйшай будучыні спулдзельні, якія гаспадараць адна каля другой (напр. Ваські, Крывец і Макаўка) намераны супольна купляць больш складаныя сельгасмашыны, праца якіх толькі ў адной спулдзельні была б не выкарыстанай поўчасцю. Менавіта гэтыя спулдзельні прадбачваюць супольна купіць сілосакамбайн, ільнавырывалку, супольную кузню і машыну да ладавання гною.

Дзякуючы гэтым машынам, самая цяжкая праца земляроба будзе механізавана.

Аб гаспадарчым росце і аўтарытэце спулдзельняў Гайнаўшчыны сведчыць яшчэ і такі факт, што сёлета прыступіла да іх 7 новых членаў. А вядома, што людзі ідуць заўсёды ў тым напрамку, які лепшы.

В. БАРШЧЭЎСКІ

З ЖЫЦЦЯ БГКТ

■ Галоўнае Праўленне нашага Таварыства і Ваяводская бібліятэка ў Беластоку па жаданню беларускіх бібліятэкараў наладзіла лектараты беларускай мовы і літаратуры. Гэтыя лектараты будуць праведзены ў час квартальных трохдзённых павятовых семінараў кіраўнікоў вясковых бібліятэк з Сакольскага, Беластоцкага, Бельскага, Гайнаўскага і Сямяціцкага паветаў.

У сераду, 19 кастрычніка, адбыўся лектарат беларускай мовы і літаратуры для ўдзельнікаў квартальнага семінара кіраўнікоў вясковых бібліятэк у Бельску, які правяла мгр Люба Філіпік. У часе лектарата абмеркавана таксама літаратурныя крыніцы для арганізацыі вечарын, прысвечаных творчасці беларускіх пісьменнікаў.

*

■ У гарбарні ў мястэчку Крынкі, на Сакольшчыне, гэтымі днямі зачынена выстаўка «З жыцця Савецкай Беларусі», якая была размешчана ў фабрычнай святліцы. На гэтай выстаўцы паказана звыш трыста фотаздымак змантаваных на спецыяльных табліцах з фатаграфічнай паперы.

Выстаўку агледзела многа рабочых.

Арганізатарамі выстаўкі «З жыцця Савецкай Беларусі» было Галоўнае Праўленне Беларускага Таварыства і Ваяводскае Праўленне Таварыства польска - савецкай дружбы.

*

■ У чацвер, 20 кастрычніка, Беластоцкае беларускае вяшчанне ў сваёй праграме перадала песенны паўгадзінны мантаж — «Вясковыя гурткі мастацкай самадзейнасці перад мікрафонам» — у апрацоўцы рэд. Галены Карпінскай. Між іншым, радыёслухачы пачулі беларускія народныя песні ў выкананні нашых гуртноў мастацкай самадзейнасці з Пілік і Градалёў на Бельшчыне, а таксама з Гарадка ў Беластоцкім павеце.

*

■ Гурток мастацкай самадзейнасці ў Гарадку (Беластоцкі павет) рыхтуецца да асенняга сезона культурна - асветнай дзейнасці. У бягучым годзе за час дзевяці месяцаў гэты гурток арганізаваў ужо каля дваццаці выступленняў.

*

■ Беларускія штотыднёвыя гутаркі ў радыёвузлах бяруць сваю традыцыю з пачаткаў 1958 года. У сучасны момант яны сістэматычна, наладжваюцца Галоўным Праўленнем нашага Таварыства.

Тэматыка радыёгутарак розная. Тут гаворыцца аб творчасці беларускіх пісьменнікаў, на сельскагаспадарчыя тэмы і аб дзейнасці Беларускага Таварыства, аб актуальных праблемах унутранай і знешняй палітыкі і г. д.

Цяпер такія штотыднёвыя гутаркі адбываюцца ў вясковым радыёвузле ў Мілейчыцах (Сямяціцкі пав.), павятовым радыёвузле ў Гайнаўцы і ў Бельску, у вясковых радыёвузлах у Рыбалах, Гарадку, Крынках (Сакольскі пав.) і ў павятовым радыёвузле ў Саколцы ў бліжэйшы час штотыднёвыя беларускія радыёгутаркі будуць наладжаны ў павятовым радыёвузле ў Дуброве.

За бягучыя асеннія месяцы праз гэтыя радыёвузлы адбылося ўжо разам каля пяцідзесяці гэтых радыёгутарак.

*

■ У палове кастрычніка закончыўся гадавы конкурс на найлепшую вясковую бібліятэку ў Беластоцкім павеце. Сярод беларускіх бібліятэк найлепшай аказалася грамадская бібліятэка ў Залуках, дзе кіраўніком працуе Ніна Майсак. У яе бібліятэцы парадак і чысціня, акуратна пасэгрэгаваная літаратура. Але Ніна Майсак не толькі акуратная бібліятэкарка. Яна актыўны арганізатар беларускай мастацкай самадзейнасці. Супольна з настаўнікамі мясцовай школы рыхтуецца багатая мастацкая праграма ў гадавіну Кастрычніцкай Рэвалюцыі. У праграму ўваходзяць беларускія і польскія песні, рэцытацыі і кароткія інсцэніроўкі.

(ся)

гор'еў, — нас і так сумленне замучыла — доўга гультаявалі тут.

Паціснуўшы руку прафесару, чырвонагвардзейцы скрыліся ў цемры.

✲

Чырвонагвардзейскі атрад імя Карла Маркса пятыя суткі, зарыўшыся ў зямлю, адбіваўся ад праціўніка. Ашалелы вораг закідваў атрад снарадамі. Кулі ляталі роем ў паветры, і нельга было адарвацца ад зямлі, але чырвонагвардзейцы падымаліся і кідаліся ў атаку.

К А Е
Б А

КАЖЭЎНІКАЎ

Грыгор'еў, лежачы ля гарачага, трасучагася кулямёта спалохана аглядваўся, калі снарад, апісаўшы высока ў небе дугу, цяжка плюхаўся далёка ззаду, там, дзе ўзвышалася на ўзгорку крохкая шкляная галава абсерваторыі.

У мінуту зацішша, штурхнуўшы локцям кулямётчыка, Грыгор'еў трывожна шаптаў:

— Злосць мяне мучыць. Была аказія зірнуць на звёзды, якія яны ёсць на самай справе, а я пасаромеўся прафесара папрасіць: усё ж такі інтэлігенцыя... — і, узняўшыся на локці, ён аглядваўся.

Раптам нешта чорнае з грукатам пранеслася міма як цягнік, і Грыгор'еў здзівіўся, што боль можа быць такою моцнай і нясцерпнай. Акунаючыся ў цемру, ён адчуваў, як па твару ў яго нешта цякло.

✲

Чырвонагвардзейскі атрад імя Карла Маркса, пакінуўшы непатрэбныя цяпер акопы, размясціўся на часовы адпачынак.

Атрад моцна парадзеў, а ўсе, хто застаўся ў жывых, насілі на сабе страшныя сляды цяжкіх бітваў.

Панадворак абсерваторыі быў высланы сенам, а на ім покатам спалі змучаныя байцы. У Грыгор'ева на правым воку чарнела павязка, забінтаваная рука вісела на рамні. Мучаны ліхаманкай, ён баюкаў яе, бы дзіця, седзячы на ганку ў накінутым на плячо трафейным шынялі.

На даху абсерваторыі вазіліся людзі; яны асцярожна ачышчалі празрысты купал ад цяжкіх мяшкоў зямлі.

З флігеля выйшаў прафесар Стрыжэўскі, зябка хутаючыся і шоргаючы нагамі, ён асцярожна ішоў па панадворку, абыходзячы спячых людзей.

— Таварыш прафесар! — слаба аклікнуў яго Грыгор'еў. З цяжкасцю падняўшыся насустрач, ён спытаў, працягваючы руку: — Ну як, знайшлі звязду-та?

— Ах, гэта вы, галубчык? — нахіліўся да яго прафесар і раптам усклікнуў: — Божа мой, што ў вас з вокам?

— Абпалавінілі, — вытлумачыў Грыгор'еў і дадаў: — Ну, нічога, затое вы за мяне цяпер ва ўсе вочы глядзіце.

Потым, выцягнуўшы рукі па швах і падняўшы падбародак, ён папрасіў саромліва:

— Таварыш прафесар, дазвольце паглядзець?

— Ах, прашу вас, калі ласка! — замітусіўся ўзрадаваны астраном.

— А хлопцам таксама можна? — усхвалявана спытаў Грыгор'еў.

— Дык яны спяць.

— Дзеля такой справы... — І Грыгор'еў зычна крыкнуў: — Хто жадае звёзды глядзець, уставай!

Сеўшы на высокую металічную табурэтку, Грыгор'еў прыліп адзіным вокам да рэфрактара. У таямнічай цішыні абсерваторыі ён слухаў расказ прафесара аб велічным жыцці ўсясвету. Нябесны акіян раскрываў перад ім сваю глыбіню.

А на вуліцы, халоднай ноччу, выстраіліся кашляўшыя, празябшыя байцы, каб убачыць далёкае неба.

Успыхвалі і гаслі аганькі папярос, людзі жартавалі захрыплымі галасамі, штурхаліся, спрабуючы нагрэцца.

Але, калі ўваходзілі ў памяшканне абсерваторыі, кіруючыся нейкім інстынктам, яны з пашанай здымалі шапкі.

Выходзячага з абсерваторыі чалавека ахапляла вялікае хваляванне ад бачанага, хацелася маўчаць і марыць, і ўжо ніхто не думаў аб сне.

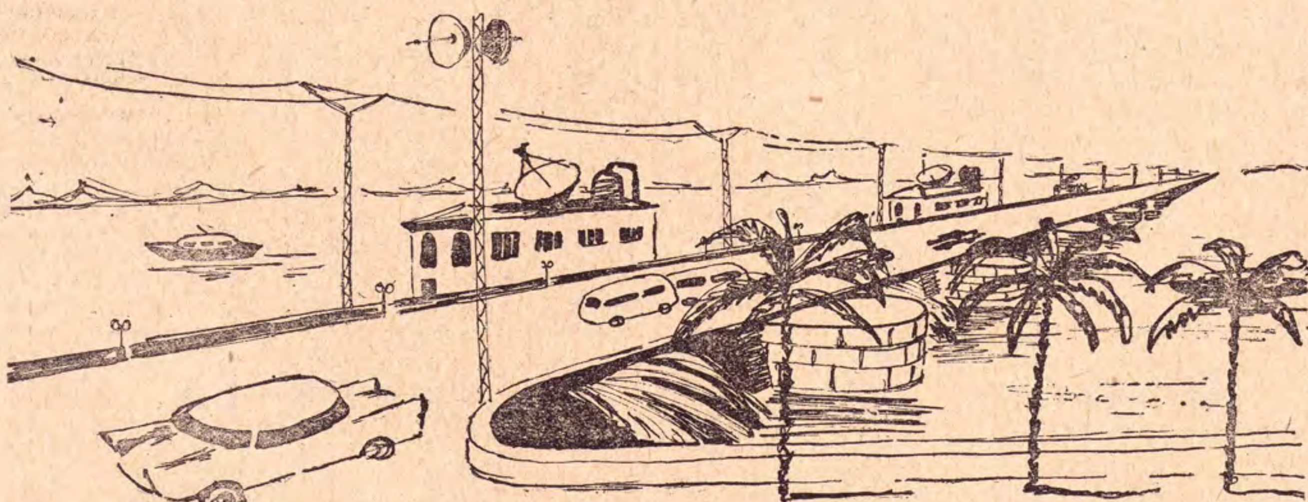
Пераклаў Рыгор Лясун

НА СІБІРЫ ВЫРАСЦЕ ВІНАГРАД

ПРАЕКТ БАРЫСАВА

Новы праект пакарэння Гальфстрыма (Цёплага цячэння ў Атлантычным акіяне) прапанаван савецкім інжынерам Барысавым. Сутнасць праекта заключаецца ў наступным: прапануецца злучыць два мацерыкі — Азію і Паўночную Амерыку велізарнай плацінай даўжынёй 74 кіламетры і вышынёй — 50 — 60 метраў. Гэтая плаціна перакрые праліў Берынга.

Магутныя помпы праз шырокія вадагоны, пабудаваныя ў плаціне, будуць перакідваць за адны суткі 500 кубічных кіламетраў халоднай вады з арктычнага басейна ў Ціхі акіян. Пры такой рабоце плаціны - помпы ўзровень Ледавітага акіяна павінен панізіцца на 20 метраў за год. Так будуць створаны ўмовы для ўзмоцненага прытоку цёплай вады з Атлантыкі. Цёплым цячэннем сістэмы Гальфстрым будзе адкрыта зялёная вуліца праз

Паўночны полюс у Ціхі акіян.

У ледзяную маўклівасць Поўначы сусветны акіян з дапамогай чалавека пракладзе свае ацяпляльныя «трубы». Пачнецца растваранне ільдоў акіяна.

Калі будзе ажыццёўлен такі смелы праект, амаль 35 мільёнаў квадратных кіламетраў паверхні сухазем'я і акіянаў назаўсёды будуць вызвалены ад ільдоў і снегу.

Далёка на поўдзень ад Паўночнага полюса пацяплее клімат. У Маскве нават у самыя халодныя зімовыя дні тэмпература не будзе апускацца ніжэй нуля, а ў звычайныя зімовыя дні тэмпература паветра складзе каля 6—12 градусаў цяпла. Клімат Сібіры будзе блізкі да кліматаў сярэдняй паласы Украіны. Прасторы Якуціі пакрыюцца садамі, а тундра Поўначы ператворыцца ў квітнеючыя сады. Такія ж дзівосныя змены адбудуцца на прасторах Аляскі, Канады, поўначы Японіі і нават у краінах Паўночнай і Цэнтральнай Еўропы. Назаўсёды знікне пагроза замаразкаў для садоў і вінаграднікаў.

Яшчэ не так даўно аб праектах пабудовы плаціны праз Ла-Манш альбо тунеля праз Еўропу ў Амерыку мы чыталі толькі ў пісьменнікаў - фантастаў. Інакш сустрэт праект Барысава. Яго горача абмяркоўваюць вучоныя і інжынеры многіх краін свету.

ПРАЕКТ РАМАНАВА

Ёсць і іншыя цікавыя праекты, якія ставяць задачай палепшыць клімат зямнога шара. Паводле аднаго з гэтых праектаў, прапануецца выкарыстаць магутныя сілы космаса. Яшчэ ў далёкія старажытныя гады было заўважана, што ўзровень акіяна, падначальваючыся волі Месяца і Сонца, перыядычна мяняецца. Ён то ідзе магутнай сцяной на берагі мацерыкоў, то адкочваецца назад, каб зноў пачаць сваё наступленне. Такая заканамернасць у прыродзе створана прыцяжэннем Сонца і Месяца.

Савецкі інжынер Раманаў распрацаваў праект змянення клімату далёкаўсходняга ўзбярэжжа СССР. У сваіх разліках ён грунтуецца на адхіленні цёплага цячэння Кура - Сіва да берагоў Азіі. Як жа можна дамагчыся гэтага? Толькі адно з адгаліненняў Кура - Сіва набліжаецца да берагоў Сахаліна і Японіі, але яно мала ўплывае на клімат гэтага раёна. Вярчэнне Зямлі адхіляе цячэнне на ўсход.

Інжынер Раманаў прапануе ў вузкім праліве Невельскага, што аддзяляе востраў Сахалін ад мацерыка, пабудаваць дамбу з некалькімі шырокімі варотамі, якія будуць адкрывацца толькі ў бок Ахоцкага мора. Усю працу тут будзе выконваць наш векавечны спадарожнік — Месяц. У час прыліваў цёплыя воды Кура - Сіва з Татарскага праліва праз адкрытыя вароты дамбы хлынуць у Ахоцкае мора. Калі ж пачнецца адліў, то вароты аўтаматычна зачыняцца, і цёплыя воды Кура-Сіва ўсё далей і далей будуць пранікаць у глыбіню Ахоцкага мора, паступова награваючы яго тоўшчы. Як паказваюць разлікі, праз вароты дамбы можна будзе пераганяць за год каля 1.100 кубічных кіламетраў цёплай вады. Гэта ў чатыры разы больш за тую масу вады, што прыносіцца ў Каспійскае мора Волгай.

Праект Раманава прадугледжвае значнае паляпшэнне клімату Далёкага Усходу. Пацяплее Крайняя Поўнач, тундра пакрыецца лясамі і лугамі. Ніколі не будуць замярзаць воды Ахоцкага мора і Татарскага праліва.

Падлічана, што дамба — лавушка для вод Кура-Сіва — будзе мець у даўжыню менш 10 кіламетраў, а яе вышыня складзе 25 метраў. Збудаванне гэтай плаціны магчыма і ў наш час.

ВІДЫ З АФГАНІСТАНА

Гарадок Істалеф. Звярніце ўвагу на цікавую ступеньчатую архітэктуру горада.

Адпачынак з неразлучнай люлькай.

Многа я чытаў кніжак, дзе апісвалася каханне і сямейнае жыццё. Але ў жыцці рэдка бывае так, як у кніжках. Коратка аб сабе. Як я задумаў жаніцца, дык мне хацелася ажаніцца з вельмі прыгожаю дзяўчынай. І так сталася. Я ажаніўся з прыгажуняй. Але з ёю мне жыццё не ўкладалася. Мы разышліся. Другі раз я ажаніўся зноў з маладою і вельмі прыгожай дзяўчынай. Ізноў не маглі мы зжыцца. Пасля гэтага я ўжо не кіраваўся толькі прыгажосцю, шукаючы новую жонку. Я стаў глядзець ужо і на характар. І зараз ажаніўся трэці раз і толькі цяпер жыву добра, шчасліва.

Мой вывад з уласнага вопыту.

Асноўнае ў сямейным жыцці добры характар чалавека, разумны падыход да жыцця, згодныя зацікаўленні. Гэта ўсё мае вялікі ўплыў на шчырае каханне паміж мужам і жонкаю. І аб гэтым павінны помніць усе кандыдаты да жанячкі і замужаства.

Мікола С.
з Беластока

Я сваіх каментарыяў не даю. Яны непатрэбныя.

Сэрцайка

Урыўкі з кнігі Драчынскага з падарожжа праз Паўднёвы Судан у Афрыцы.

«Здалёк відны былі дамы і нейкія шалашы, падобныя на вялікія кучы жэрдак пастаўленых тонкімі канцамі ўверх.

— Гэта лагер жывёлаводаў — сказаў праваднік. Тут ужо землі дзінка (назва племені—рэд).

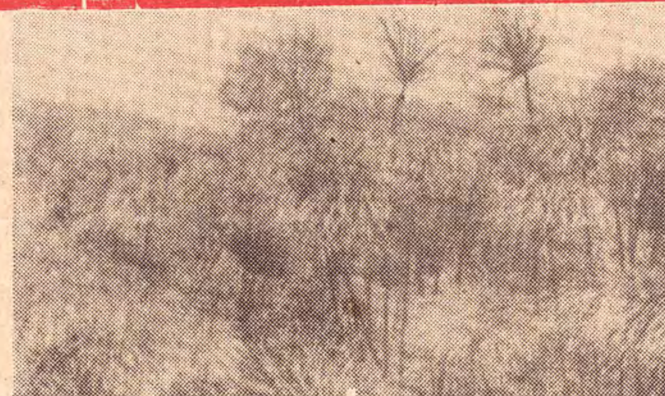
Мужчыны былі густа вымазаны попелам, жанчыны вельмі прыгожага складу, стройныя, высокія, з доўгімі нагамі і тонкімі таліямі. Цела памазана тлушчам. Упрыгожаныя пацёркамі на шыі і нагах.

Хутка мы напаткалі яшчэ адзін лагер. Тут мы ўбачылі такую сцэну. Група жанчын і мужчын стаяла на беразе і глядзела на параход. Нейкі мужчына, галубы ад попелу хутка пабег да берага, хіба хацеў паглядзець на параход. Але як толькі ён наблізіўся да жанчын, тыя нешта закрычалі, замахалі на яго рукамі. Чалавек стрымглаў кінуўся назад. Гэта нам паказалася дзіўным, тым больш, што іншыя мужчыны стаялі з жанчынамі і смяяліся разам з імі. Толькі адна з жанчын— старэйшая, схавалася, прысеўшы за сваіх сябровак.

— Я думаю, гэты чалавек убачыў маці сваёй жонкі! — сказаў праваднік.

У дзінка ёсць такі абычай: мужчына робіць добра, калі ніколі не сустракаецца са сваёй цешчай. Калі ён убачыць яе голай, то павінен заплаціць штраф каровамі або півам. Пазбегнуць такой сустрэчы даволі цяжка, бо амаль ніхто з дзінкаў не носіць адзежы.

Некалькі вясельных звычаяў. Маладая ўдава пераходзіць да брата мужа, або да блізкага сваяка. Дзеці родзяцца ад імя памершага мужа і называюцца яго імем. Гэты абычай называецца «шлюбам духа». Калі нават чалавек памрэ нежанатым, яго прыяцель, ці сваяк, павінен узяць жонку ад яго імя і захоўваць яго род.

Папірусны лес.

Папірус у Судане расце ў вялікай колькасці. Гэта добры матэрыял для вырабу паперы.

У краіне дзінкаў бываюць вялікія лівні са страшнымі маланкамі і перунамі. У гэты час наплываюць цёмныя хмары і здаецца, што на зямлі запанавала ноч. І толькі бляскі маланкі рассвятляюць цемень. У такі час дзінкі набіраюць у рот вады і сядзяць на кортачкі. Гэта мае абараніць іх ад злых духаў, якія кіруюць перунамі.

З сэрцам да грамадскага чыну

Грамадская рада нарадовая ў Міхалове ў бягучым годзе заняла першае месца ў Беластоцкім павеце па ініцыятыўнасці грамадскіх чынаў на сваёй тэрыторыі. Ужо выканана грамадскім чынам розных прац на суму звыш 200 тыс. зл. Вынікі гэтага карыснага мерапрыемства відаць на многіх дарогах паміж вёскамі і на вуліцах некалькі вёсак.

Важным пунктам грамадскага чыну з'яўляецца тут распачацце пабудовы дарогі, якая вядзе з Міхалова ў Падазераны. Уложана ўжо каля 0,5 км. маставой і наступны адрэзак даўжынёй у 1 км ужо акапана равамі і падрыхтоўваецца да ўлажэння маставой. На гэтай жа самай дарозе, якая мае 7 км даўжыні, адрэзак у 1 км пакрыты пяском і нажвіраваны.

Жыхары вёскі Саколе грамадскім чынам зрабілі ў сябе сапраўдную вуліцу, даўжыня якой складае 250 метраў. Выканана «жвіроўку» на каменным падкладзе. Выканана таксама карнізы з абодвух бакоў маставой. Другую вуліцу (бо Саколе мае аж 2 вуліцы) вырашана пабудаваць у падобны спосаб у наступным годзе.

Сакаляне ўдзячны цяпер ініцыятарам і арганізатарам сваёй працы — солтысу вёскі Антону Каспяровічу і раднаму Міколе Паплаўскаму. Шмат намаганняў і працы ўклаў таксама Міхась Панкевіч. Вынікі працы цешаць зараз сакалян.

Яшчэ летам яны таксама грамадскім чынам зрабілі каля вёскі чыгуначную станцыю і цяпер маюць надта блізка да цягніка. Раней павінны былі хадзіць на станцыю ў Жэдню.

Ёсць яшчэ і іншыя дробныя поспехі як вынік грамадскіх чынаў у ГРН — Міхалова. Але аб іх напішам, калі яны «падрастуць» да большых.

Адным словам, недарма ў памяшканні ГРН вісіць сцяжок з надпісам: «Перадавой грамадзе ў дарожнай гаспадарцы». (іл)

З ашчаднай кніжкай лепш жывецца

Штомесячна (кожнага дваццатага) у Цэнтралі ПКО ў Варшаве адбываецца лясаванне т. з. прэміяваных ашчадных кніжак. На кожных 300 кніжак прыпадае адзін матацыкл. 20 кастрычніка адбылося такое лясаванне. У яго выніку трох жыхароў Беластоцкага ваяводства выйграла матацыклы, двух з Сувалкаў і адзін з Элку. Варта адзначыць, што дагэтуль 60 асоб, якія маюць прэміяваныя кніжкі ПКО, выйграла матацыклы на Беласточчыне; 25 матацыклаў выйграна ў гэтым годзе.

З умовамі атрымання прэміяваных ашчадных кніжак можна пазнаёміцца ў кожным адздзеле ПКО.

Эмка

Нашаму паштальёну жадаем »Сто год«!

Ужо многа год працуе на пошце ў Нараўцы Міхась Панфілюк. Усе жыхары нашай вёскі — Альхоўкі — лічаць, што гэта вельмі сумленны і працавіты паштальён. Заўсёды імкнецца ён як мага хутчэй уручыць нам свежыя часопісы і газеты. Сярод іх пачэснае месца займае і «Ніва», якую я таксама рэгулярна выпісваю.

Ад свайго імя і ад імя аднавяскоўцаў жадаю нашаму паштальёну Міхасю Панфілюку «Сто год».

Янка Здаnоўскі
Альхоўка
Гайнаўскі павет

За культуру ў хлявах

Акцыя ліквідацыі туберкулёзных кароў выразна паказала неабходнасць рацыянальнага кармлення і чысціні ў хлявах. У Навінцы, на Дуброўшчыне, сяляне многа ўвагі ўдзяляюць жывёлагадоўлі. Кожны гаспадар па некалькі разоў у год беліць вапнаю сцены хлявоў, каровы заўсёды маюць добрую падсцілку з саломы. Апрача таго, сяляне рацыянальна там кормяць жывёлу.

Такі догляд прычыніўся да таго, што ўсе жывёлы ў вёсцы здаровыя. У Навінцы толькі адна карова мела прыкметы туберкулёза, у той час калі ў суседніх вёсках было хворых каля 30-ці штук кароў.

М. Х.

Чытачы неаднаразова звярталіся да нас, каб змяшчаць на старонках «Нівы» праграму фільмаў у тых мясцовасцях, дзе ў большасці пражываюць беларусы.

Пачынаючы ад гэтага нумара, будзем змяшчаць праграму кінафільмаў тыдзень наперад ад выхаду нумара. Цыфры перад назвай кінафільма абазначаюць дні месяца, у якіх будзе дэманстравацца фільм.

БЕЛАСТОК

«ПОКУЙ» — 5 — 9 **«Сярожа»** (савецкі), 10 — 14 «Дама з пескем» (савецкі).

«ТОН» — 5—11 **«Валька под пірамідамі»** (савецкі), 12—18 «Шукам ойца» (беларускі савецкі).

«СЫРЭНА» — 5—9 **«Уцечка над можэ»** (савецкі). 10—14 «Матужысткі» (савецкі).

«КІНО-ТЭАТР» — 5—9 **«Драмат в космосе»** (ЗША), 10—13 «Нажэчона джыгіта» (савецкі).

«ТППР» — 5—9 **«Ціхы Дон»** І ч. (савецкі), 9—13 «Ціхы Дон» ІІ ч.

БЕЛЬСК. «ЗНІЧ» — 6—8 **«Пратэстую»** (савецкі), 9—12 «Цурка капітана» (савецкі), 12—15 «Муму» (савецкі).

ГАЙНАЎКА. «ВОЛЬНАСЦЬ» — 6—8 **«Ідзіот»** (савецкі), 9—11 «Цернісна дрога» (савецкі), 12—14 «Едына кобета зостае сама» (савецкі).

ДУБРОВА «БЛЫСКАВІЦА» — 6—8 **«Сёстры»** ч. І, (савецкі). 9—11 «Сёстры» ч. ІІ., 12—15 «Блэнкітна стшала» (савецкі).

САКОЛКА «КЛОС» — 6—8 **«Жолнерске сэрцэ»** (савецкі), 9—11 «Кленска» (савецкі), 12—14 «Ідзіот» (савецкі).

СЯМЯТЫЧЫ «СОЮШ» — 6—8 **«Незвыкла пагонь»** (савецкі), 9—11 **«Пратэстую»** (савецкі), 12—14 «Запаснік і блазэн» (савецкі).

БЕЛАВЕЖА «ЖУБР» — 8—10 **«Несмертэльны гарнізон»** (савецкі), 11—13 «Баллада а салдаце» (савецкі).

ГАРАДОК «ЗВЯЗДА» — 8—10 **«Вэсэлі вспуллёкатожы»** (савецкі), 11—13 «Эгаістка» (савецкі).

КЛЯШЧЭЛІ «ГЭЛЬ» — 8—10 **«Бужліва млодосць»** (савецкі), 11—13 «Швэдзка запалка» (савецкі).

КРЫНКІ «МАЛЬВА» — 8—10 **«Поэмат о мілосьці»** (савецкі). 11—13 «Вясна на Зарэчнай вуліцы» (савецкі).

МІХАЛОВА «СТАЛІЦА» — 8—10 **«Гісторыя еднэй мілосьці»** (савецкі), 11—13 «Пратэстую» (савецкі).

МІЛЕЙЧЫЦЫ «ТЭНЧА» — 8—10 **«Вэсэлі вспуллёкатожы»** (савецкі), 11—13 «Опэрацыя конечна» (савецкі).

НАРАЎКА «ЛЯС» — 9—13 **«На бэзлюднэй выспе»** (савецкі).

НАРВА «МЭЛЁДЫЯ» — 9—13 **«Вятр в очы»** (польскі).

ОРЛЯ «ОЖЭЛ» — 9—13 **«Вечур тшэх крулі»** (савецкі).

РАЙСК «ЕДНОСЦЬ» — 9—13 **«Справа 306»** (савецкі).

ЧАРОМУХА «КОЛЕЯЖ» — 8—10 **«Лецяць жураўлі»** (савецкі). 11—13 «Пратэстую» (савецкі).

ЧЫЖЫ «ЗВЫЦЕНСТВО» — 9—13 **«Крулёва балю»** (савецкі).

БОЛЬШ ІНІЦЫЯТЫЎНАСЦІ

Вёска Гураны (Сакольскі павет) атрымала ў канцы жніўня г. г. новую школу. Усё было б добра, калі б не адзін вельмі сур'ёзны недахоп. У новай школе не аказалася ніводнага неабходнага абсталявання, ані лавак, ані дошак, ані нават электрычнасці.

У Гуранах, у старой школе змяшчалася сталае кіно. Яно і зараз там знаходзіцца. Зараз усе лаўкі з гэтай школы перанесены ў новую і для кінаманаў няма на чым сядзець. Тут толькі дзве калодкі і дзве лаўкі. З-за іх узнікаюць частыя сваркі, зразумела, кожны хоча мець сідзячае месца.

Ці не варта было патурбавацца мясцовым жыхарам і абсталяваць больш лавак. Больш ініцыятыўнасці, грамадзяне!

Жэня Г.
з Сакольшчыны.

„N I W A"

Organ ZG BTSK. Adres ZG BTSK: Białystok ul Warszawska 11, telefon 54-14

Redaguje Kolegium Adres redakcji: Białystok ul Wesołowskiego 1 tel centr 37-41 red. naczelny i sekretariat 25-89

Wydawca: Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa"

Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2.40 zł kwartalnie — 7.20 zł półrocznie — 14.40 zł rocznie — 28.80 zł

Wpłaty kierować na PKO Nr 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPIK „Ruch" Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano

Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju Cena prenumeraty za granicę ... wpłaty i podać tytuł pisma

Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto PKO Nr 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa

nica: kwartalnie — 10.15 zł półrocznie — 20.30 zł i rocznie — 40.60 zł.

Zamówienia na „Niwę" z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem: CHZ „ARS POLONIA" Warszawa Krakowskie Przedmieście nr 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4.16.

Nkł. 5.000 Bltk N-3

Падпісвайце „Ніву" за граніцу

Дарагія чытачы, калі маеце крэўных ці знаёмых за граніцай, зрабіце ім падпіску на «Ніву».

Гэта самы лепшы падарунак, які Вы можаце ім зрабіць.

Цана падпіскі на «Ніву» за граніцу: на квартал — 10,15 зл., на паўгоддзе — 20,30 зл., на год — 40,60 зл.

Адпаведную суму трэба перасланць на конта: PKO Nr 1-6-100024 — Warszawa, ul. Wilcza 46 — P.K.W.Z. „Ruch" да 10-га кожнага месяца, папярэджваючага перыяд падпіскі. На адвароце бланка абавязкова трэба адзначыць, што ўплочваеце грошы на «Ніву».

Раім зрабіць гадавую падпіску — гэта найлепш запэўніць рэгулярнае атрымліванне «Нівы».

На жаданне чытачоў рэдакцыя можа выслаць гатовыя бланкі.

(Працяг са стар. 3)

— Мне дрэнна! — усклікнула Брыке, рвучыся выйсці. Але Ларэ, быццам прыпадкова, крануўся рукамі да яе шыі, адвярнуўшы пры гэтым край кальне. Ён убачыў ружавеўшыя рубцы.

Брыке пахіснулася. Ларэ ледзь паспеў падхапіць яе: яна страціла прытомнасць.

Ларэ брызнуў ёй у твар проста са стаячага графіна. Яна хутка апамяталася. Непарадавальны страх засвяціўся ў яе вачах. Некалькі доўгіх хвілін яны моўчкі глядзелі адзін на аднаго. Брыке здавалася, што наступіла гадзіна помсты. Страшная гадзіна расплаты за тое, што яна прысвоіла чужое цела. Губы Брыке задрыжэлі, і яна ледзь чутна прашаптала:

— Не губіце мяне!.. Злітуйцеся...

— Успакойцеся, я не збіраюся губіць вас... але я павінен ведаць гэту таямніцу. Прызнайцеся, гэта не вашае цела? Адкуль яно ў вас? Скажыце мне ўсю праўду!

Брыке заплакала як дзіця. Але Ларэ быў няўмольны.

— Слёзы вам не памогуць! Гаварыце хутчэй, пакуль я не страціў цярплівасці.

— Я не вінавата ні ў чым, — пачала свой расказ Брыке.

43

Слухаючы яе, Ларэ думаў: «Здаецца Брыке, сапраўды не вінавата. Але гэты Керн... Як ён мог дастаць цела Гай і выкарыстаць яго для такога страшнага эксперымента? Керн? Я чуў аб ім ад Артура. Керн, здаецца, быў асістэнтам яго бацькі».

Калі Брыке скончыла, Ларэ сказаў:

— Па першае, успакойцеся. Па-другое, сядайце за піяніна і спявайце. Спявайце так, каб было чутна там, наверсе. Вам вельмі весела, і вы не маеце намеру падымацца на палубу.

Брыке падыйшла да піяніна, села і заспявала, акампаніруючы сабе ледзь паслухмянымі пальцамі.

— Мацней, весялей, — камандаваў Ларэ.

Гэта быў вельмі дзіўны спеў, — крык адчаю і страху перакладзены на мажорны лад.

— Мацней, бубніце па клавішах! Так! Іграйце і чакайце.

Ларэ падняўся на палубу. Ён падыйшоў да Артура Даўэля і, непрыкметна адвёўшы яго ў бок, сказаў:

— Ідзі ўніз і застаў Брыке паўтарыць усё, што яна сказала мне. А я займуся гасцьмі.

Брыке расказала Артуру гісторыю сваёй смерці і ўваскрашэння.

— Апішыце мне другую галаву, якая жыла ў прафесара Керна, — сказаў Даўэль. Ён тарапліва выняў з бочнай кішэні партманетку, парыўся ў

44

ёй, дастаў адтуль фотакартачку і паказаў яе Брыке.

— Скажыце, ці падобны гэты мужчына да галавы, якую вы бачылі ў Керна?

— Дык гэта ён! — усклікнула Брыке. Здзіўляючы! Галава з целам. Няўжо і яму ўжо паспелі прышыць цела? Што з вамі? — злякаўшыся, спытала яна.

Даўэль збялеў. Ён цяжка апусціўся на крэсла і закрыў твар рукамі.

— Што з вамі? — яшчэ раз спытала Брыке. Але ён не адказваў.

Артур Даўэль вельмі хутка апанаваўся. Калі ён падняў галаў, яго твар быў амаль спакойны.

— Выбачайце, я, здаецца, настрашыў вас, — сказаў ён. — У мяне часам здараюцца лёгкія прыпадкі. Вось усё ўжо прайшло.

— Але хто гэты чалавек? Ён так падобны... Ваш брат? — пацікавілася Брыке.

— Хто б ён не быў, вы павінны дапамагчы нам знайсці гэту галаў. Вы паедзеце з намі. Мы ўладзім вас у такім кутку, дзе вас ніхто не знойдзе. Калі вы можаце ехаць?

— Хоць сёння, — адказала Брыке. — А вы... не адымеце ў мяне маё цела?

Даўэль адразу не зразумеў, потым усміхнуўся і адказаў:

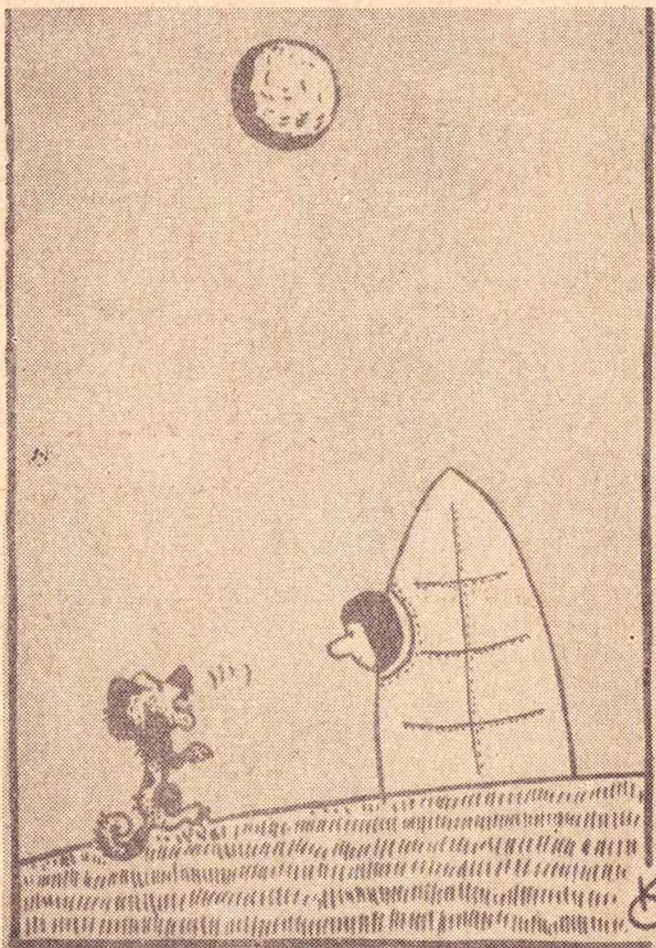
— Зразумела, не... калі толькі вы будзеце слухаць і памагаць нам. Ідзем на палубу.

Працяг будзе.

45

З САВЕЦКАГА ГУМАРУ

САВЕТ ВЕТЭРАНА: «Раю вам быць асабліва асцярожным, на 113897-м кіламетры!»

Арцельныя СПРАВЫ

Раскажу вам сёння, людзі добрыя, аб нашых літаратурных справах. Што гэта за справы? Была, вось, напрыклад, на старонках нашай «Нівы» сельгаслітарцель Андрэя Самасея. Добрая гэта была арцель, салідная. Бывала возьмецца арцель за нейкага шалавілу — ніткі сухой на ім не аставіць. Ды вось, у апошні час, салідная арцель сталася зусім рахітычнай, працуе ўсё з большымі перапынкамі.

Як самі ведаеце, у нашай «Ніве» вяду я індывідуальную гаспадарку. Таму, шчыра кажучы, на ўсе гэтыя самасеявыя арцельныя непаладкі гляджу ды вус падкручваю.

— Пасеяць, — думаю сабе, — гэта вельмі лёгка. Але сабраць пасеў і давесці яго да ладу, гэта ўжо больш складаная справа.

Міхась Красоўскі з Малынкі нядаўна кліч кінуў арцельшчыкам, моў: «Дзе ж вы арлы баявыя». Кліча і падбадзёрвае Міхась арцельшчыкаў. Відаць не разумее ён адной асноўнай праўды, што ніводная арцель не можа існаваць без цягавой сілы.

На маю думку, трактар патрэбны Самасею. Бо толькі трактарам змог бы ён зацягнуць сваіх арцельшчыкаў у «Ніву».

Нашыя чытачы вельмі чулліва адносяцца да свайго часопіса. Іх вельмі цікавіць хто што піша і чаму не піша.

На маю думку, каб задаволіць цікавасць чытачоў, у арцель Самасея неабходна выслаць кантроль. Хто ведае, мо' там літаратурныя злоўжыванні завяліся мо' ганарар не падзялілі, або яшчэ горш, з паэтычнай дзейнасці перайшлі на вытворчасць нейкай квашаніны. А так дагадвайся тут, браток, што з арцелю дзеецца, ці зернавы фонд разваклакі, ці рымы згнаілі, хто іх ведае.

Усе чытачы былі сведкамі нараджэння арцелі Самасея, а вось на хаўтурах ніхто не быў. Я калі б ведаў, на якім могільніку арцель пахавана, на помніку дапіс зрабіў бы: «Памерлі змоладу ад тэматычнага голаду». Між іншым, людзі добрыя, дарэчы тут успомніць прымаўку: Чужую бяду рукамі разваду, а са сваёй не спраўлюся. А ўсё ж такі ў заключэнні хочацца сказаць Андрэявай арцелі:

— Што ж вы, хлопцы, анямелі.
Не чуваць вас у нядзелі,
У будны дзень не відна вас,
Нудзіцца без вас Міхась.

Дзядзька Левон

ПАМІЖ ПРАДАЎЦАМІ

— Ну, як у цябе справы?
— І не пытайся, кожны месяц дакладваю.
— Дык тады закрывай магазін.
— Дзякую за параду, а з чаго ж тады жыць буду.

Мікола Іванюк
Бельск

ДАПАМОГА ЛЕКАРА

Хворы памешчык гаворыць да лекара:
— Дарагі прыяцель, ад сённяшняга дня я не буду плаціць табе за агледзіны. Затое па маёй смерці атрымаеш усю маю спадчыну. Ці ты згодны?
— Пэўна, — кажа ўзрадаваны лекар, — але дайце мне сваю рэцэпту, я выпішу вам другую, прыпішу такое лякарства, каб вы хутчэй памерлі.

Янка Ясвіловіч
Пасынкі

ПАВЕСІЎСЯ

Пасварыўшыся з жонкай, мужык задумаў павесіцца. Узяў ён вяроўку і пайшоў над рэчку да найбольшай вярбы, каб нагамі не дастаць да зямлі.

Праз нейкі час прыйшла над рэчку жанчына пакупацца. Убачыўшы вісельніка, яна кажа:
— Царства нябеснае табе, няшчасны чалавеча
Прыгледзеўшыся лепш, дадала:
— Але чаму вяроўка пад рукамі, добрыя людзі закладаюць вяроўку на шыю, а не пад рукі.
Пачуўшы гэтыя словы, вісельнік кажа:
— Спрабаваў і я залажыць вяроўку на шыю, але не дае дыхаць.

Васіль Бірыцкі
Семяноўка

СТАЛЯР І КАВАЛЬ

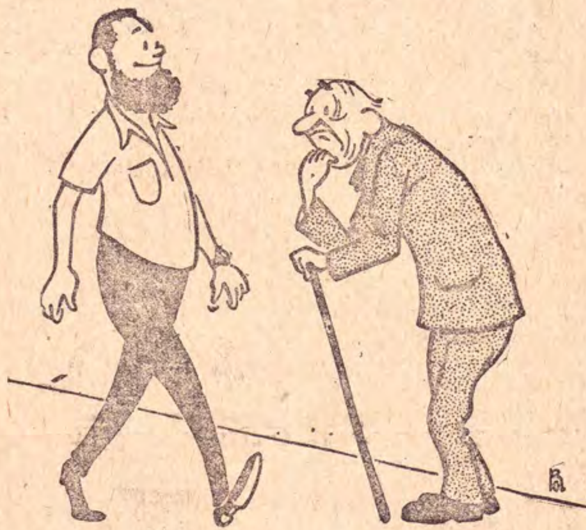
Прыехаў да Марысі ў сваты Андрэй — слаўны на ўсю аколіцу сталяр — і кажа:
— Пойдзеш за мяне?
А Марыся на гэта:
— Калі ў мяне ўжо быў Іван — слаўны на ўсю аколіцу каваль — і казаў, каб я за яго ішла.
— Пакінь гэта, — кажа сталяр, — ён сляпы, бо раз б'е па жалезе, а дзесяць разоў па кавадле.
Марыся задумалася.
Прыязджае каваль, яна яму і кажа:
— У мяне быў сталяр Андрэй і гаварыў, што ты сляпы.
А каваль на гэта:
— Ён сам сляпы, бо калі габлюе, то заўсёды гладзіць дошку рукой.
Марыся зноў задумалася і не пайшла ні за каваля, ні за сталяра. Яна яшчэ цяпер чакае, каб да яе прыехаў жаніх.

Надзя Ананюк
Ласінка

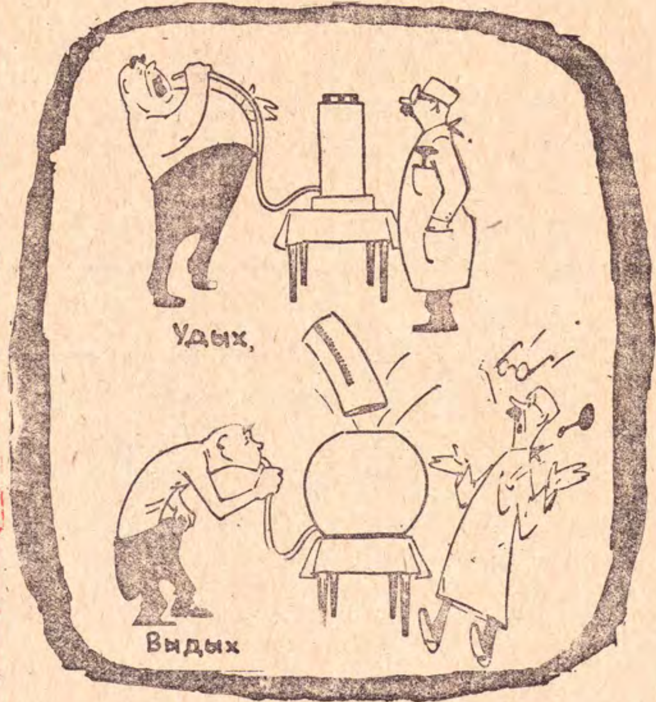
СПАЛОХАЎСЯ

Малы Пеця бачачы, што бабуля недзе выходзіць, пытае бацьку:
— Тата, куды бабулька ідзе?
— У музей, — кажа бацька.
— Назаўсёды? — спалохаўся Пеця.

Андрэй Сідарук
Сакі.

Бацькі і дзеці.

НАРОДНЫ ГУМАР БЕЛАСТОЧЧЫНЫ

КРУЦЕЛКІ З-ПАД КАРЫЦІНА

(Сакольскі павет)

Dziewuleńko kwietko,
Twaje radno ryedko.

Sama bieła adubieła,
Mnie młodego nie nahryeła.

*

Paszła Frania pa miekinu,
Wieła Jaśka za czuprynu.

Za czuprynu, za ucho —
Chadzi, Jaśku, psia jucho!

*

Jak żouniera nie lubić
Kiedy z im, oj, dobro żyć:

I krupe, i muka,
I szynelka szyraka.

*

Stara chata, nowa piecz,
Chto maje żonku — dobra ryecz.

A chto swaje ni maje,
To za czużymi brykaje.

*

Kałodka, kałodka,
U nas wodka sałodka;

Jak ja wodki napjusie,
Na kałodku zwalusie.

(Michał Fedorowski, Lud białoruski, tom VI).

оцны арэшак.